

Główne wejście do kamienicy, którą zajmuje Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK,
fot. Natalia Figiel

PIOTR BOROŃ

ORCID: 0000-0002-7617-810X

Biblioteka i archiwum Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK

Centralna Biblioteka Górską PTTK jako ważną część działalności Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego przy ul. Jagiellońskiej 6-6a w Krakowie dowodzi, jak bogata jest dokumentacja turystyki górskiej i piśmiennictwo związane z górami.

Z dziejów turystyki i polskich organizacji turystycznych

Początki powszechnej turystyki na ziemiach polskich związane są z jednej strony z ruchem pielgrzymim, a z drugiej z chęcią poznania kuriozalnych zjawisk, o których krążyły legendy. Świadoma turystyka, we współczesnym tego słowa znaczeniu, nabrała charakteru masowego w XVIII wieku, gdy popularne stały się miejscowości uzdrowiskowe oraz odkrycia archeologiczne z Pompejami na czele. Niektóre miejsca, jak Tatry czy masyw Babiej Góry, od dawna cieszyły się dużym zainteresowaniem, przyciągając uwagę badaczy i turystów (np. Stanisława Staszica)^[1].

W dobie pozytywizmu, gdy turystyka nabrała szczególnego znaczenia patriotycznego, coraz liczniejsi działacze kulturalni, ale i polityczni pracowali

[1] Wyprawa na Babią Górę 210 lat temu, <http://www.polskaorawa.pl/wyprawa-na-babia-gore-210-lat-temu/> (dostęp: 30.01.2022)

nad zorganizowaniem świadomej penetracji turystycznej przez społeczeństwo. W szczególności dotyczyło to terenów, o których wiadano, że będą sporne w momencie, gdy dojdzie do rozpadu monarchii dynastycznych, a państwa narodowe osiągną granice zgodne z kryterium etnicznym. Na tej fali ruch turystyczny był organizowany przez działaczy przybywających na przykład w rejony górskie nawet z odległych stron. Duże znaczenie miało przy tym łamanie barier granicznych naszych zaborców i rywalizacja z organizacjami turystycznymi obcych nacji.

W 1873 roku powstało Galicyjskie Towarzystwo Tatrzańskie, które rok później, zmieniając statut, między innymi zmieniło swoją nazwę na Towarzystwo Tatrzańskie (TT) z siedzibą Wydziału (Zarządu) w Krakowie, a jednym z pierwszych jego osiągnięć było wybudowanie schroniska nad Morskim Okiem (1874)^[2]. Wkrótce powstały oddziały terenowe Towarzystwa Tatrzańskiego w Stanisławowie (1876), Kołomyi (1876) i we Lwowie (1883). Towarzystwo Tatrzańskie – wbrew swojej nazwie – zajęło się także innymi partiami Karpat^[3]. W wyniku szczegółowych kwerend w zasobach archiwalnych we Lwowie ujawniono, że w 1875 roku oddział TT założony został również w Stryju^[4]. Bardzo ważna była rywalizacja z Beskidenvereinem w rejonie Babiej Góry, gdzie z inicjatywy Hugona Zapałowicza powstało w 1906 roku pierwsze schronisko na Markowych Szczawinach oraz zapoczątkowano „wojnę na pędzle” w znakowaniu szlaków^[5]. W roku 1920 TT zostało przemianowane na Polskie Towarzystwo Tatrzańskie (PTT)^[6].

Tym, czym dla Galicji było TT, dla Królestwa Kongresowego stało się Polskie Towarzystwo Krajoznawcze (PTK), założone w 1906 roku przez wybitnych

[2] Rozwój turystyki w Polsce, <http://ptsmłodz.pl/rozwoj-turystyki-w-polsce/> (dostęp: 22.01.2022); W.A. Wójcik, *Polskie Towarzystwo Tatrzańskie*, w: *Słownik polskich towarzystw naukowych*, t. 2, cz. 1, Wrocław 1990.

[3] L. Świerż, *Zarys działalności Towarzystwa Tatrzańskiego w pierwszym jego dziesięcioleciu (od roku 1875 do roku 1885)*, „Pamiętnik TT” 1895, t. 10, s. 92–121.

[4] J. Kapłon, *Kształtowanie się struktur organizacyjnych Towarzystwa Tatrzańskiego i Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego*, w: *Z dziejów Towarzystwa Tatrzańskiego i Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego (1873–1950)*, Kraków 2016, s. 7–58.

[5] P. Boroń, *Jest takie schronisko*, „Nasz Dziennik” 2020, nr 93 (6751).

[6] A. Sebesta, B. Morawska-Nowak, S. Baron, *Historia PTT*, <http://www.ptt.org.pl/historia-ptt/> (dostęp: 22.01.2022).

działaczy, wśród nich Zygmunta Glogera. Zainteresowania PTK sięgały także gór (na przykład poprzez Komisję Wycieczkową), a odrębność organizacyjna brała się z podziałów zaborczych. Jednakże – nie tak jak w przypadku organizacji oświatowych – przez całe dwudziestolecie międzywojenne do połączenia organizacji, mimo licznych usiłowań, nie doszło^[7]. Nie miały udziału w tym ambicje lokalnych działaczy oddziałowych obu organizacji^[8].

PTTK

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze powstało w wyniku połączenia PTT i PTK na wspólnym zjeździe 17 grudnia 1950 roku w Warszawie. Został on poprzedzony dwoma osobnymi i ostatnimi zjazdami delegatów jednoczących się organizacji 16 grudnia 1950 roku, na których podjęto decyzje o zjednoczeniu^[9]. W okresie stalinizmu zjawisko podporządkowywania wszystkich stowarzyszeń działających na jednym obszarze tematycznym jednej nowej organizacji z silnym upolitycznieniem było działaniem powszechnym, ale wydaje się, że akurat w przypadku turystyki nastąpiło to, aby ustrzec się najgorszych, towarzyszących temu zjawisk. Na poparcie tej tezy można przytoczyć wiele nazwisk wybitnych działaczy, którzy kontynuowali swoją działalność, ocalając tym samym charakter obu stowarzyszeń^[10]. Warto też dodać, że obydwie te stowarzyszenia podjęły rozmowy o połączeniu się wsparte uchwałami swoich walnych zjazdów w latach trzydziestych XX wieku^[11]. Kwestia ta dla badaczy pozostaje oczywiście otwarta^[12].

[7] W. Krygowski, *Dzieje Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego*, Warszawa–Kraków 1988.

[8] Zjawisko to szeroko uzasadnia i dokumentuje J. Kapłon, w: tegoż, *Kształtowanie się struktur organizacyjnych...*, dz. cyt., s. 7–58.

[9] M. Jurak, *Rys historyczny, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze*, <https://www.pttk.pl/o-nas/o-nas-historia/o-nas-historia-tytułem-wstępu/369-rys-historyczny-2.html> (dostęp: 24.01.2022).

[10] J. Kapłon, dz. cyt., s. 57–58; W.A. Wójcik, *U źródeł genezy PTTK*, w: *125 lat TT–PTT–PTTK. Geneza i rozwój turystyki górskiej na ziemiach polskich – refleksje rocznicowe. Materiały z Sympozjum*, Kraków 1998.

[11] J. Kapłon, dz. cyt., s. 7–58.

[12] Z. Kresek, K. Szymonowicz, J.B. Twaróg, Z. Twaróg, *Historia Oddziału Krakowskiego PTTK*, <https://krakowpttk.pl/historia/> (dostęp: 24.01.2022).

PTTK w ciągu całej swej działalności od 1950 roku nawiązuje do tradycji organizacji, z których wzięło początek, gromadząc dokumentację oraz publikacje związane z aktywnością turystyczną. Archiwum ilustrujące działalność PTK, związanego instytucjonalnie z Warszawą, oraz zbiory jego biblioteki, gromadzonej od 1906 roku, znajdują się obecnie w Centralnej Bibliotece PTTK im. Kazimierza Kulwiecia w Warszawie^[13]. Znajdują się w niej także pozycje dotyczące gór – na przykład książki i dokumenty Sekcji Miłośników Gór, ale władze PTTK zawsze były zgodne co do tego, że to Kraków, zwany „stolicą polskich gór”, winien posiadać instytucję, która będzie koncentrować wysiłki na rzecz utrwalania górskiej działalności turystycznej. W efekcie, po ćwierćwieczu starań Zarządu Głównego PTTK oraz – w szczególności – krakowskich działaczy z Edwardem Moskałą na czele, 30 września 1992 roku w ramach Krakowskich Dni Turystyki, przy dźwiękach kapeli góralskiej, nastąpiło otwarcie Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK przy ul. Jagiellońskiej 6–6a. Ośrodek mieści się w dwóch zabytkowych kamienicach, sięgających narożnika z ul. Szewską^[14]. Całe drugie piętro połączonych kamienic zajmują Centralna Biblioteka Górską PTTK, Centralne Archiwum Historyczne Turystyki Górskiej i redakcja „Wierchów”. Centralne Archiwum ma magazyny także piętro wyżej, na poddaszu.

Dzieje zbiorów centralnej biblioteki górskiej

Początki zbiorów bibliotecznych sięgają roku 1874, gdy do Krakowa zaczęły napływać książki o tematyce górskiej od podobnych stowarzyszeń europejskich. Darczyńcami były między innymi kluby alpejskie z Neapolu, Florencji, Turynu, Aosty, Paryża, Frankfurtu nad Menem, siedmiogrodzkiego Kronsztadu, Genewy oraz liczne osoby prywatne, na przykład Agaton Giller,

[13] M. Janowicz, *Centralna Biblioteka Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego im. Kazimierza Kulwiecia w Warszawie – historia, współczesność i przyszłość*, w: *Studia i materiały z dziejów krajoznawstwa polskiego od PTK do PTTK*, wybór materiałów W. Skowron, J. Umiński, Warszawa 2009, <https://centralnabibliotekapttk.pl/uploads/T3i.pdf> (dostęp: 24.01.2022).

[14] W.A. Wójcik, *O centralnej Bibliotece Górskiej*, Informacje ZG PTTK, biuletyn do użytku wewnętrznego, Warszawa 1992.

który ofiarował książki z biblioteki Seweryna Goszczyńskiego jako „pamiątkę po nim dla Towarzystwa”^[15].

Zbiory Biblioteki TT przechowywano z reguły w głównej siedzibie TT w Krakowie i uznać możemy, że pierwszym takim miejscem był użyczany TT lokal Towarzystwa Gospodarczo-Rolniczego przy ul. Kopernika 25. Następnie kolejno przy ul. Wolskiej 72 (obecnie ul. Piłsudskiego), ul. św. Jana 13 i 20, ul. Starowiśniej 14 (w prywatnym mieszkaniu prof. Leopolda Świerza), ul. Sławkowskiej 15, ul. Zwierzynieckiej 9, ul. Kolejowej 4 (obecnie Westerplatte), ul. Westerplatte 5 na I piętrze, a tuż po wojnie na parterze, i wreszcie od 1952 roku przy placu Wiosny Ludów 8 (obecnie placu Wszystkich Świętych), w siedzibie Komisji Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK. Stąd zbiory przeniesiono w latach 1991–1992 do budynków Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej przy ul. Jagiellońskiej 6 (i 6a)^[16].

Wspomnianego wyżej prof. Świerza uznać można za pierwszego bibliotekarza zbiorów Biblioteki Górskiej. Dodatkowo zawdzięczamy mu dwa katalogi (z 1878 i 1892 r.), które opublikował na łamach „Pamiętnika TT”. Do 1908 roku korzystanie z tych zbiorów było jednak bardzo utrudnione ze względu na ich przechowywanie w prywatnym mieszkaniu, a nawet – ze względu na domową ciasnotę – były trudności z umieszczaniem nowych nabytków we właściwych działach. Gdy wraz z zainstalowaniem Biblioteki przy ul. Kolejowej pieczę nad nią przejął prof. Ignacy Król, wykonał opis jej stanu, który zamieścił w „Pamiętniku TT” (w 1910 i 1911 roku)^[17]. Kolejny bibliotekarz prof. Kazimierz Sosnowski (urzędujący prawdopodobnie w latach 1912–19), działacz bardzo zasłużony dla PTTK i patron Domu Turysty przy ul. Westerplatte, podczas I wojny światowej nie mógł – mimo najlepszych chęci – poszerzać zbioru bibliotecznego, a sama biblioteka w tym okresie nie działała. Jesienią 1922 roku Biblioteka TT otwarła swe podwoje, a dyżurowali w niej bibliotekarz Tadeusz Dropiowski (ciekawa postać krakowskiej bohemy młodopolskiej) na prze-

[15] L. Świerz, *Sprawozdanie z czynności Wydziału Towarzystwa Tatrzańskiego za czas (od 3 sierpnia 1873 r. do 5 maja 1878 r.)*, „Pamiętnik TT” 1876–1878, t. 1–5, s. 22.

[16] W.A. Wójcik, *O centralnej Bibliotece...*, dz. cyt., s. 6.

[17] Tamże, s. 5; I. Król, *Stan Biblioteki Tow. Tatrzańskiego w r. 1910*, „Pamiętnik TT” 1910, t. 31, s. 41–43.

mian ze swym zastępcą Sosnowskim^[18]. Po nich obowiązki przejął na krótko dr Adam Sokołowski, a od 1927 roku Władysław Midowicz. Ten ostatni, będąc jeszcze studentem, sporządził szkic projektu Babiogórskiego Parku Narodowego, rozpoczął nowoczesne katalogowanie i zakupił przeszkłone szafy, które dziś zdobią lektorium przy Jagiellońskiej 6–6a. Od 1930 roku kontynuował po nim prace Bohdan Małachowski. W 1931 roku bibliotekarzem został student medycyny Witold Henryk Paryski, a w 1933 roku zastąpił go dr Jan Magiera. W tym czasie walny Zjazd Delegatów PTT przyjął dla zbiorów nazwę Centralna Biblioteka PTT. Specjalna Komisja (w składzie: Tadeusz Górski, Bohdan Małachowski, Jan Dorawski i Jan Alfred Szczepański) otrzymała zadanie katalogowej segregacji zbiorów na należące do Oddziału Krakowskiego PTT oraz Zarządu Głównego PTT, lecz całość miała być przechowywana razem.^[19]

W okresie okupacji całość zbiorów CB PTT przejął w imieniu Alpenverein Zweigstelle Krakau dyrektor Kriminalpolizei alpinista Eduard Hirsch, który dopuszczał do polskich zbiorów Jana Alfreda Szczepańskiego i Bronisława Romaniszyna, a gdy władze niemieckie wycofywały się z Krakowa, ewakuował z ul. Kolejowej wyłącznie zbiory Alpenverein^[20]. W 1946 roku przyszedł z pomocą Janowi Magierze w pracy bibliotecznej Kazimierz Polak i zajmował się nią do 1955 roku, gdy na siedem lat zastąpiła go Eugenia Malinowska. Po 1962 roku Kazimierz Polak kontynuował pracę w Centralnej Bibliotece Górskiej PTTK, włączając do niej zbiory Biblioteki Klubu Wysokogórskiego PTT, Biblioteki Oddziału Krakowskiego PTK oraz zbiory Antoniego Ojrzyńskiego. CBG PTTK zawdzięcza K. Polakowi alfabetyczno-przedmiotowy katalog krzyżowy, kontynuowany do dziś^[21]. Po nim funkcję bibliotekarza i archiwisty przejął Wiesław Aleksander Wójcik (do 30 czerwca 2020 roku). Korzystający ze zbiorów mogli i mogą liczyć również na pomoc zatrudnionych tu Elżbiety Dąbrowskiej

[18] B. Przewoźnik, *Centralna Biblioteka Górská PTTK w Krakowie – jej funkcje naukowe i kulturotwórcze (1873–1997)*, rozprawa doktorska, Uniwersytet Śląski, Wydział Filologiczny, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, w zbiorach CBG PTTK, s. 78.

[19] W.A. Wójcik, O centralnej Bibliotece... dz. cyt., s. 5.

[20] W.A. Wójcik, O Centralnej Bibliotece..., dz. cyt., s. 6.

[21] W.A. Wójcik, *K. Polak* (biogram), w: „Wierchy” 1986, R. 55.

(w latach 2008–2015), Beaty Dziob (w latach 2013–18), Anny Miki (od 2018 roku) i Sebastiana Kłosoka (od 2020 roku kierownika CBG PTTK).

Przenosiny Centralnej Biblioteki Górskiej PTTK do siedziby Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK (COTG PTTK) na ul. Jagiellońską zbiegły się z pozyskaniem zbiorów bibliotecznych Jana Alfreda Szczepańskiego oraz zbiorów Klubu Wysokogórskiego (zdeponowanych w Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie)^[22].

Tuż przed wojną (skontrum z 1938 r.) cały księgozbiór liczył około 2100 woluminów^[23]. Stan liczebny księgozbioru w 1948 roku oszacowano na 4076 pozycji^[24], a w 1991 na 15 446 dzieł zwartych i 952 tytuły czasopism^[25]. Obecnie zbiory CBG PTTK liczą około 27 tys. wydawnictw zwartych, ponad 8 tys. czasopism i wydawnictw ciągłych, a także ponad 2 tys. map^[26].

Przeniesienie CBG PTTK z pl. Wszystkich Świętych do COTG nastąpiło z pełnym poszanowaniem jej zasobów oraz wyposażenia. Dzięki temu zachowano XIX-wieczną aurę, której ulegają czytelnicy w lektorium, a zbiory w magazynie są przechowywane w sposób nowoczesny. COTG dysponuje w magazynie zintegrowanymi regałami przesuwными. Nabytki ustawiane są według numeracji inwentarzowej (*numerus currens*). Przydatna wydaje się wielu czytelnikom gablota nowości, dzięki której na bieżąco uzupełniają swoją wiedzę. Wyposażenia dopełniają portrety działaczy i archiwalne fotografie górskich rejonów oraz wypraw turystycznych. Na powierzchni 676 mkw drugiego piętra mieszczą się zatem obecnie wspólnie Centralna Biblioteka Górską, Główne Archiwum Historyczne Turystyki Górskiej oraz redakcja „Wierchów” (ściśle związana z obiema instytucjami). Pełny zbiór roczników „Wierchów” w blisko stuletnich szafach to dla adeptów badań skarbnica wiedzy i cel bibliofilskich pożądań. Zbiory Archiwum i Biblioteki udostępniane są wyłącznie na miejscu (przy 10 stanowiskach za dużymi stołami z doskonałym oświetleniem). Dostęp do nich możliwy jest

[22] W.A. Wójcik, *Otwarcie Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie*, w: „Wierchy” 1992 (wyd. 1993), R. 58, s. 133–134.

[23] B. Przewoźnik, dz. cyt., tabela nr 8.

[24] Tamże.

[25] Tamże, tabela nr 15.

[26] O COTG PTTK, <https://cotg.pttk.pl/cotg-pttk/o-cotg-pttk/> (dostęp: 24.01.2022).

od poniedziałku do czwartku, a kwerenda realizowana jest natychmiast. Wśród korzystających z czytelni – jak wykazały badania ankietowe Beaty Przewoźnik – przeważają osoby mające w planach wyprawy, ale już około jednej trzeciej to badacze przygotowujący prace naukowe na stopień magistra, doktora i do habilitacji^[27]. Wielu użytkowników to naukowcy, których pasją są tematy górskie: przyjaciele instytucji i pracujących w niej osób, czujący się tu jak w domu.

Działalność pracowników CBG – pasjonatów górskich – nie ogranicza się do pomocy w korzystaniu z map, dokumentów czy książek, ale polega także na organizowaniu wystaw, promocji nowych wydawnictw, pomocy w organizacji kursów dla przewodników i dla kandydatów na przewodników.

Centralne Archiwum Historyczne Turystyki Górskiej swój instytucjonalny początek bierze z działalności Podkomisji Kultury i Historii Turystyki Górskiej Komisji Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK, w ramach której został w 1987 roku utworzony z inicjatywy jej twórcy i przewodniczącego Edwarda Moskały Ośrodek Dokumentacji Turystyki Górskiej^[28]. Zbiory Archiwum są wciąż uzupełniane, a wyjątkowo ciekawy obszar ich zainteresowań to przedwojenne dokumenty oddziałów PTT z Kresów Wschodnich.

Biblioteka i Archiwum przez cały czas swego istnienia – także po 1992 roku – pozyskują nowe pozycje, a wśród nich na szczególną uwagę zasługują darowizny całych zbiorów prywatnych. Do cenniejszych należą zbiory Jana Alfreda Szczepańskiego, Edwarda Moskały, Władysława Krygowskiego i Kazimierza Sosnowskiego.

Obecnie, jak podaje oficjalna strona internetowa COTG PTTK: „W Ośrodku mają swą siedzibę jednostki PTTK związane z turystyką górską: Komisja Turystyki Górskiej ZG PTTK, Komisja Turystyki Narciarskiej ZG PTTK, redakcja rocznika „Wierchy”, Koło Przewodników Tatrzańskich im. Macieja Sieczki, Krakowski Klub Przewodników Turystyki Górskiej PTTK, Studenckie Koło Przewodników Górskich Oddziału Akademickiego PTTK w Krakowie”^[29]. COTG PTTK funkcjonuje w strukturach PTTK, ale ma osobowość prawną, posiada własną – wysoce cenną – oficynę wydawniczą, która wydaje rocznik „Wierchy”, „Gazetę Górską” i inne

[27] B. Przewoźnik, dz. cyt., s. 139.

[28] J. Kapłon, *Centralne Archiwum Turystyki Górskiej*, <https://cotg.pttk.pl/centralne-archiwum-turystyki-gorskiej/> (dostęp: 24.01.2022).

[29] O COTG PTTK, <https://cotg.pttk.pl/cotg-pttk/o-cotg-pttk/> (dostęp: 24.01.2022).

wydawnictwa o tematyce górskiej. Jak poinformował ostatnio prezes ZG PTTK Jerzy Kapłon, 22 lipca 2021 roku według wykazu Ministerstwa Edukacji i Nauki oficyna „uzyskała status wydawnictwa naukowego (poz. 438 na załączonej liście). Naukowcy publikujący w naszym wydawnictwie otrzymują punkty zaliczane do kariery naukowej”^[30]. Na parterze budynku COTG PTTK ofertę turystyczną dopełnia niewielki sklep z wydawnictwami i drobnym sprzętem.

W panoramie kulturalnej Krakowa COTG PTTK ze swoją ofertą archiwalną, biblioteczną, wydawniczą i spotkaniową jawi się jako instytucja ze specjalnym klimatem, zachęcającym do wypraw turystycznych zarówno w rejonry górskie, jak i wypraw mentalnych w głąb naszych dziejów.

STRESZCZENIE

PIOTR BORÓŃ

Biblioteka i archiwum Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK

Działacze Towarzystwa Tatrzańskiego (założonego 1873 r., które po odzyskaniu niepodległości przyjęło nazwę Polskie Towarzystwo Tatrzańskie) i Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego (założonego 1906 r.) od samych początków istnienia tych organizacji kładli duży nacisk na posiadanie bibliotek gromadzących i udostępniających książki, mapy i dokumenty (będące źródłem wiedzy krajoznawczej oraz ilustrujące działalność turystyczną). Działania obu stowarzyszeń kontynuuje po ich zjednoczeniu w 1950 roku Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, a tematyką górską zajmuje się wyspecjalizowana w tym kierunku instytucja – Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie przy ul. Jagiellońskiej 6. W jego strukturach funkcjonują: Centralna Biblioteka Górską, Centralne Archiwum Turystyki Górskiej i Oficyna Wydawnicza „Wierchy” wydająca rocznik „Wierchy”, serie wydawnicze (np. „Pro Memoria” poświęcone wybitnym postaciom związanym z górami) czy pozycje monograficzne dotyczące tematyki górskiej.

[30] J. Kapłon, Facebook COTG PTTK, wpis 26.07.2021, <https://www.facebook.com/cotgpttk/> (dostęp: 24.01.2022).

SŁOWA KLUCZE

biblioteki, dokumentacja, góry, turystyka

SUMMARY

PIOTR BOROŃ

Library and Archive of the PTTK Main Mountain Tourism Centre

From the very beginning, the members of the Tatra Society (Towarzystwo Tatrzańskie; founded in 1873 and renamed Polish Tatra Society [Polskie Towarzystwo Tatrzańskie] after Poland had regained its independence) and the Polish Sightseeing Society (Polskie Towarzystwo Krajoznawcze; founded in 1906) underlined that these societies needed to run their own libraries gathering books, maps and documents, that would provide the knowledge about the Polish land and tourist activity, and making them available to the public. After the union of the two societies in 1950, their operations have been continued by the Polish Tourist and Sightseeing Society (Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, PTTK) with mountain tourism matters being pursued by a specialized unit – PTTK Main Mountain Tourism Centre (Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK) based in Kraków at 6 Jagiellońska Street. The structure of the Centre includes: Central Mountain Library, Central Archive of Mountain Tourism, and “Wierchy” Publishing House – publisher of the “Wierchy” (“Mountain Peaks”) annual as well as various editorial series (e.g. “Pro Memoria” devoted to leading figures associated with mountains) and monographies on the subject of mountains.

KEYWORDS

libraries, documentation, mountains, tourism

BIBLIOGRAFIA

- Boroń P., *Jest takie schronisko*, „Nasz Dziennik” 2020, nr 93 (6751).
 Kapłon J., *Kształtowanie się struktur organizacyjnych Towarzystwa Tatrzańskiego i Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego*, w: *Z dziejów Towarzystwa Tatrzańskiego i Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego (1873–1950)*, Kraków 2016.

- Król I., *Stan Biblioteki Tow. Tatrzańskiego w r. 1910*, „Pamiętnik TT” 1910, t. 36.
- Przewoźnik B., *Centralna Biblioteka Górską PTTK w Krakowie – jej funkcje naukowe i kulturotwórcze (1873–1997)*, rozprawa doktorska, Uniwersytet Śląski, Wydział Filologiczny, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki, w zbiorach CBG PTTK.
- Świerż L., *Sprawozdanie z czynności Wydziału Towarzystwa Tatrzańskiego za czas (od 3 sierpnia 1873 r. do 5 maja 1878 r.)*, „Pamiętnik TT” 1876–1878, t. 1–5.
- Świerż L., *Zarys działalności Towarzystwa Tatrzańskiego w pierwszym jego dziesięcioleciu (od roku 1875 do roku 1885)*, „Pamiętnik TT” 1895, t. 10.
- Wójcik W.A., *O centralnej Bibliotece Górskiej*, „Informacje ZG PTTK. Biuletyn do użytku wewnętrznego”, październik 1992.
- Wójcik W.A., *Otwarcie Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie*, „Wierchy” 1992 (wyd. 1993), R. 58.
- Wójcik W.A., *Polak K.* (biogram), „Wierchy” 1986, R. 55.
- Wójcik W.A., *Polskie Towarzystwo Tatrzańskie*, w: *Słownik polskich towarzystw naukowych*, t. II, cz. 1, Wrocław 1990.
- Wójcik W.A., *U źródeł genezy PTTK*, w: *125 lat TT–PTT–PTTK. Geneza i rozwój turystyki górskiej na ziemiach polskich – refleksje rocznicowe. Materiały z Sympozjum*, Kraków 1998.
- Z dziejów Towarzystwa Tatrzańskiego i Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego (1873–1950)*, red. W.A. Wójcik, A. Kurek, Kraków 2016.

Netografia

- Janowicz M., *Centralna Biblioteka Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego im. Kazimierza Kulwiecia w Warszawie – historia, współczesność i przyszłość*, w: *Studia i materiały z dziejów krajoznawstwa polskiego od PTK do PTTK*, wybór materiałów W. Skowron, J. Umiński, Warszawa 2009, <https://centralnabibliotekapttk.pl/uploads/T3i.pdf> (dostęp: 24.01.2022).
- Jurak M., *Rys historyczny, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze*, <https://www.pttk.pl/o-nas/o-nas-historia/o-nas-historia-tytułem-wstępu/369-rys-historyczny-2.html> (dostęp: 24.01.2022).
- Kapłon J., *Centralne Archiwum Turystyki Górskiej*, <https://cotg.pttk.pl/centralne-archiwum-turystyki-gorskiej/> (dostęp: 24.01.2022).
- Kapłon J., Facebook COTG PTTK, wpis 26.07.2021, <https://www.facebook.com/cotgpptk/> (dostęp: 24.01.2022).
- Kresiek Z., Szymonowicz K., Twaróg J.B., Twaróg Z., *Historia Oddziału Krakowskiego PTTK*, <https://krakowpttk.pl/historia/> (dostęp 24.01.2022).
- O COTG PTTK, <https://cotg.pttk.pl/cotg-pttk/o-cotg-pttk/> (dostęp: 24.01.2022).
- Rozwój turystyki w Polsce*, <http://ptsmłodz.pl/rozwoj-turystyki-w-polsce/> (dostęp: 22.01.2022).
- Sebesta A., Morawska-Nowak B., Baron S., *Historia PTT*, <http://www.ptt.org.pl/historia-ptt/> (dostęp 22.01.2022).
- Wyprawa na Babią Górę 210 lat temu*, <http://www.polskaorawa.pl/wyprawa-na-babia-gore-210-lat-temu/> (dostęp: 30.01.2022).